

ВОЛИНСЬКІ ЄПАРХІАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

За єдину Помісну Українську
Православну Церкву!

Часопис Волинської єпархії
Київського Патріархату

№10 (155) жовтень 2017 р.

В Угринові на Горохівщині освячено новий храм. Докладніше про цю подію – на с. 8

З ЦЕРКОВНОГО КАЛЕНДАРЯ

25 жовтня – святителя Мартина Милостивого, єпископа Турського

У житті цього угодника Божого, який вважається засновником капеланського служіння і покровителем військових священиків, зазначено, що народився 317 р. в сім'ї легіонера Римської імперії. У 15 літ теж став воїном, дивуючи оточуючих доброчестям і благодійністю.

Зимою 338 р. Мартин віддав жebraку, аби той зігрівся, половину свого плаща, що називали «капою». Після цього уві сні побачив Ісуса Христа у своєму плащі, Який промовив до ангелів: «Дивіться, мене Мартин-катехумен одягнув!» (катехумен, або оголошений, – людина, яка готується прийняти Хрещення). Тому друга частина плаща-капи стала реліквією у війську, було створено похідний храм – капелу, а священик, який служив у ньому, став називатися капеланом.

У XVIII ст. ухвалили рішення про залучення духовенства до військової служби, але без зброї та без безпосередньої участі в бойових діях. Правовий статус капеланів закріплювали у внутрішньодержавних та міжнародних актах, а самі душпастирі задіявалися у багатьох арміях світу.

Ольга ВЕРЕМЧУК

ХРОНІКА

Духовенство вшанувало загиблих під Іловайськом

З нагоди третьої річниці Іловайської трагедії у деканатах єпархії священнослужителі 28–29 серпня правили заупокійні літії в пам'ять про полеглих.

Староста кафедрального собору Святої Трійці протоієрей Володимир Подолець відслужив панахиду перед фотостендом героїв, що на Театральному майдані в Луцьку.

У слові о. Володимир, згадуючи події, які сталися в Україні за останні роки, процитував слова Тараса Шевченка: «Та не однаково мені, як Україну злії люди присплять, лукаві, і в огні її, окрадену, збудять... Ох, не однаково мені». І закликав усіх не бути байдужим до того, що відбувається.

Також перед пам'ятною дошкою в Луцьку панахиду відслужили військові священики. Головний військовий капелан єпархії протоієрей Михайло Бучак зазначив: «Сьогодні ми робимо лише те, що можемо, – віддаємо їм пам'ять та шану. Схиляємо перед ними голови, запалюємо вогні

любви, щоб небо бачило, що їх пам'ятають. Щоб небо чуло, що за них моляться».

У Ковелі теж ушанували загиблих у тій страшній трагедії. Ковельське духовенство на чолі з міським деканом протоієреєм Анатолієм Александром відслужило заупокійну літію перед пам'ятною стелою героям України.

Наприкінці серпня 2014 р. українські військовики опинилися в оточенні окупантів – російських збройних сил. Утворився так званий Іловайський котел, у якому загинуло більше 300 наших військовослужбовців і понад 100 потрапили в полон.

Новий навчальний рік у ВПБА

29 серпня у Волинській православній богословській академії розпочався 2017/2018 навчальний рік. Про це повідомив сайт Vpba.org.

Традиційно навчання розпочали із молебню в академічному храмі Всіх волинських святих. Службу очолив проректор із навчальної роботи протоієрей Ігор Скиба.

Після молитви о. Ігор закликав студентів

Закінчення на с. 2

Наша газета – у Вашу скриньку

Боголюб'язний читачу! Наш часопис – надійна підмога та корисний засіб у духовному житті православного християнина. Аби ця популярна волинська релігійна газета надходила Вам додому – випишіть її у будь-якому поштовому відділенні області, починаючи з будь-якого місяця.

Вартість одного примірника з доставкою – **2 грн 49 к.** (без вартості приймання передплати). Індекс у поштовому каталозі обласної періодики – **91241**. Архів основних публікацій «Волинських єпархіальних відомостей», радіопередач та інших аудіо-, відео- і текстових документів, церковні новини тощо – в інтернеті за адресою: www.pravoslaviavolyni.org.ua

ХРОНІКА

Закінчення, початок на с. 1

відповідально ставитися «до набуття духовних знань для подальшого служіння Богу і людям у Церкві Христовій».

У Жидичинському монастирі побував Предстоятель БАПЦ

31 серпня очільник Білоруської Автокефальної Православної Церкви Архієпископ Святослав (Логін) під час перебування в чоловічому монастирі Святителя Миколая Чудотворця, що в с. Жидичин Ківерецького деканату, дав інтерв'ю інформаційній платформі «Схολа».

Владика Святослав розповів, що БАПЦ перебуває у вигнанні. Проте архіпастир має надію, що його Церква відродиться і на батьківщині.

Білоруський владика з вдячністю згадує свої візити в Україну, тут деякі душпастирі БАПЦ мають можливість співслужити: «Ми приїжджаємо сюди як до своїх братів. Думаю, прийде час і українські священники, єпископи приїжджатимуть до білоруських храмів».

За даними Вікіпедії, БАПЦ є Церквою, якої формально у Білорусі не існує. Однак є суспільно-релігійне Білоруське християнське об'єднання ім. Св. Софії Слуцької. Мета організації – пропагування ідеї відновлення БАПЦ у Білорусі.

Повністю інтерв'ю можна переглянути на сторінці інформаційної платформи «Схολа»: <https://www.facebook.com/infoplatformShola/>.

На Донбас відправили чергову благодійну допомогу

З благословіння митрополита Луцького і Волинського Михаїла на Схід передали візки для новонароджених із малозабезпечених сімей.

3 вересня на Донеччині вантаж зустрів капелан нашої єпархії ієромонах Макарій (Дядюсь), який передав коляски потребуючим сім'ям у Мар'янці, Красногорівці, Волновасі, Маріуполі тощо.

Як розповів о. Макарій інформаційній службі єпархії, декілька візків подаровано мамам, які народили дітей у пологовому відділенні Волноваської лікарні у День Незалежності України.

У Жидичині відбулося особливе успенське Богослужіння

3 вересня, в неділю після Успіння Пресвятої Богородиці, у Свято-Миколаївському чоловічому монастирі відправили Єрусалимську Ранню з чином погребіння плащаниці Пречистої Діви Марії. Свято очолив митрополит Луцький і Волинський Михаїл.

Зворушливий богослужбовий чин на честь цього богородичного торжества тут проходить уже всьоме. У давні часи така Відправа була поширена, проте з часом її призабули, а з XIX ст. почали відроджувати в православних обителях.

Уперше цього дня на богомілія до Жидичина прийшли паломники з Луцька. Їх згуртував ієромонах Никодим (Смілій), намісник нового Братського монастиря Воздвиження хреста Господнього, що в обласному центрі.

Розпочалося служіння на фундаменті майбутнього собору, далі – хресний хід до каплиці на скиту Святого Духа, що на околиці села, де продовжили правити.

Із владикою служили: декан монастирів і намісник жидичинської обителі архімандрит Конstantин (Марченко), луцький міський декан протоієрей Михайло Онищук, луцький районний – протоієрей Володимир Присяжнюк, маневицький – протоієрей Андрій Закидальський, місцеве духовенство та з інших єпархій. Молилися ченці й черниці наших монастирів, багато мирян.

У проповіді архієрей зауважив, що цього дня ми оплакуємо і радіємо водночас. Адже «найбільша скорбота, яка є на серці й душі», – коли більше не бачимо тих, хто пішов у вічність. Але «віра і перемога Христа над смертю укріплює у вірі: ті, хто відходить від нас, – не зникають», – висловив упевненість високопреосвященний. Вони залишаються у нашій пам'яті та, найголовніше, молитві.

За словами митрополита Михаїла, сьогоднішня молитва звершується на спомин про Божу Матір, Яка після Свого успіння не залишає нас. Тож ми радіємо, маючи живе спілкування з Богородицею через молитву.

Головний капелан відбув у ротацію на Донбас

Протоієрей Михайло Бучак, головний військовий капелан єпархії, вкотре поїхав у зону АТО для душпастирського служіння.

4 вересня перед поїздкою у домовому храмі

Всіх волинських святих Волинської православної богословської академії відслужили молебень. Богослужіння очолив капелан протоієрей Віталій Антонюк із с. Забороль Луцького районного деканату.

Луцьк: помолилися за упокоєння Василя Стуса

На прохання членів української скаутської організації «Пласт» 5 вересня у кафедральному соборі Святої Трійці відбулася заупокійна літія по Василю Стусу з нагоди чергової річниці його відходу у вічність.

Молитву очолив голова інформаційно-видавничого центру єпархії протоієрей Віталій Собко. Він висловив задоволення тим, що один із куренів луцьких пластунів носить ім'я цього видатного поета, перекладача, прозаїка, літературознавця та правозахисника, репресованого радянською владою. Адже Стус, за словами священника, – саме та особистість, у якої українській молоді слід учитися справжньої любові, мужності, справедливості, відстоюванню важливих цінностей.

Митрополит молитовно подякував за цьогорічний урожай

Молитву з нагоди завершення збору врожаю владика Михаїл відправив 8 вересня під час традиційного фестивалю «Обжинки», що відбувся в Луцьку на іподромі в Центральному парку ім. Лесі Українки.

Високопреосвященний зазначив, що такі дні – це дні подяки. Адже ми дякуємо Господу за врожай, працівникам, які трудилися, й усім, хто сьогодні на цьому торжестві представляє плоди своєї праці, «які дала земля і благословив Бог».

Добрий урожай – це Боже благословіння не лише на їжу, а й щоби ми були впевненими в завтрашньому дні, підкреслив архієрей.

Після молебню, який із владикою проводили священнослужителі кафедрального собору Святої Трійці, було окроплено освяченою водою учасників фестивалю та продукцію.

У рамках заходу діяла виставка сільськогосподарських товарів та техніки, частували, продавали смачні вироби, проходив концерт народної творчості.

На Маневиччині священик благословив збори військовиків

Декан протоієрей Андрій Закидальський 8 вересня відвідав навчання військовозобов'язаних загону територіальної оборони Маневицького району. Відслужив молебень та благословив воїнів, які склали присягу.

Духовенство та миряни єпархії відзначали День знань

З нагоди початку навчального року священнослужителі взяли участь у святкових заходах навчальних закладів.

1 вересня митрополит Луцький і Волинський Михаїл побував на першому дзвонику в Гімназії № 4 ім. Модеста Левицького, що в обласному центрі. Архієрей відправив молитву перед початком навчального року разом із деканом протоієреєм Михайлом Онищуком та духовенством кафедрального собору Святої Трійці. Дійство відбулося в Центральному парку культури та відпочинку імені Лесі Українки.

2 вересня владика з соборними священнослужителями був на урочистості Луцького національного технічного університету. Після молебню за студентів і викладачів керуючий єпархією виголосив вітальне слово. Нагадавши євангельську притчу про таланти (Лк. 19:11–28, Мф. 25:14–30), закликав першокурсників сумлінно реалізовувати свої здібності. «Я бажаю, щоб ви, згідно з Євангелієм, маючи п'ять талантів, додали до них ще п'ять. Примножуйте дар, що дав вам Бог!» – побажав високопреосвященний і закликав на тих, хто навчає і навчається, «щедре і величне Боже благословення».

4 вересня з благословіння митрополита Михаїла віце-канцлер єпархії протоієрей Олександр Безкоровайний відвідав у Луцьку Академію рекреаційних технологій і права. Душпастир привітав керівництво, викладачів і студентів вишу з початком навчального року.

9 вересня святкове дійство посвяти першокурсників провели в Східноєвропейському національному університеті ім. Лесі Українки. За них зокрема і за весь колектив навчального закладу загалом керуючий єпархією виголосив молитву. Співслужили капелан ЧНУ протоієрей Віктор Михалевич і духовенство Троїцького кафедрального собору.

У цілому зміст привітання владики цього разу був співзвучний зі сказаним ним в інших подібних заходах, проведених цьогоріч. Проте було й особливе побажання: «Хай милосердний Господь не просто дасть нам мир, а в першу чергу хай дасть нам перемогу над агресором і над своїми немочами. Адже сильна людина та, яка може перемогти самого себе».

Замшани: розпочато Богослужіння українською мовою

Митрополит Луцький і Волинський освятит приміщення для Відправ нової парафії Архістратига Михаїла в с. Замшани Ратнівського деканату та очолив тут першу Божественну Літургію. Свято відбулося 11 вересня, в день Усікновення голови Йоана Хрестителя.

Раніше в цьому будинку (вул. Центральна, 2) був продовольчий магазин. Протягом останніх років він пустував. Проте за сприяння місцевого жертводавця Володимира Бохонюка, якого архієрей цього дня нагородив єпархіальною відзнакою, приміщення передали Свято-Михайлівській громаді.

У проповіді владика зауважив, що сьогодні ми радіємо, адже Господь сподобив нас духовно дозріти й усвідомити себе православними християнами, які прагнуть молитися зрозумілою мовою – рідною українською.

Високопреосвященний Михаїл нагадав, що ми звертаємося до Господа з проханнями саме через молитву. То на що ж можемо сподіватися, коли самі не розуміємо, про що просимо? Тож високопреосвященний побажав, аби кожен на своїй землі мав можливість прийти в храм і прославити ім'я Боже рідною мовою.

Із митрополитом служили: ратнівський декан протоієрей Роман Бодак, настоятель парафії священик Микола Гамера, інше духовенство – місцеве, а також зі Старовиживського, Ковельських міського та районного благочинь.

На сайті Zamshany.at.ua зазначено, що це село згадується в писемних джерелах ще 1500 р. В 1809-му тут збудували церкву, яку використує громада Московського Патріархату.

Архієрей привітав лісівників із професійним святом

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл 15 вересня взяв участь в урочистості з нагоди Дня працівника лісу.

На запрошення обласного управління лісового та мисливського господарства владика побував на заході, що відбувся в Палаці культури обласного центру. Дійство приурочили до професійного свята, яке відзначають щорічно в третю неділю вересня.

Пом'янули Георгія Гонгадзе та інших загиблих журналістів

Перед черговою річницею вбивства відомого українського громадського діяча та опозиційного журналіста в луцькому кафедральному соборі Святої Трійці відправлено заупокійну літію. Богослужіння відбулося 15 вересня з ініціативи Волинської обласної організації Національної спілки журналістів України. Відправу провів староста собору протоієрей Володимир Подолець разом із головою інформаційно-видавничого центру єпархії протоієреєм Віталієм Собком.

«Чекаємо субсидії від держави і від Бога...»

Бажаючи благ у духовному та повсякденному житті, слід докладати зусиль, а не пасивно ждати чийсь допомоги. Це підкреслив митрополит Луцький і Волинський Михаїл під час проповіді 17 вересня, в 15-ту неділю після П'ятдесятниці, на завершення Божественної Літургії у кафедральному соборі Святої Трійці.

Владика нагадав, що в сьомий день тижня треба виконати Божу заповідь – бути в церкві, а не шукати собі у виправданні різні причини. Мовляв, протягом тижня тяжко працював, то на вихідних буду відпочивати. «Ви думаєте, диявол у цей час на канікулах? Лукавий зробить багато перешкод, аби не пустити вас до храму. І ще більше ідей у нього в запасі, лише щоби залишилися вдома».

За словами високопреосвященного, потрібно розуміти, що не на зло, а на благо Всевишній заповів нам у неділю збиратися в Божому домі. Домашня молитва – це добре, але спільне звертання до Господа в церкві значно сильніше. «То чому ж у неділю не йти до храму? Немає за що молитися?» – запитав архієрей. Аби когось досягти, потрібно робити все від себе залежне, слід працювати й щиро спілкуватися з Творцем,

покладаючись на Його волю. «А ми все чекаємо субсидії від держави і від Бога», – зробив іронічний висновок керуючий єпархією. Так не повинно бути!

Рожище: молитовно вшанували закатованих у роки Другої світової

Хресну ходу від центральної площі міста й пашиху на місцевому кладовищі 17 вересня очолив декан і настоятель парафії Різдва Пресвятої Богородиці, що в райцентрі, протоієрей Василь Шняк. З ним служило місцеве духовенство.

20 літ тому, в 1997-му, відбулося перепоховання останків десяти воїнів УПА – уродженців району, які в 1948 році були закатовані енкаведистами та кинуті в криницю по вулиці Н. Ужвій м. Рожище. Серед них – одна дівчина, імена трьох ще й досі невідомі.

Потому відбувся невеличкий захід, присвячений тим трагічним подіям, запрошені колишні повстанці провели екскурс у минуле. Розповідаючи про наболіле, вони згадали, що в криницю, аби знищити будь-які докази про злочин, комуністи на людські трупи кинули корову, під кістками якої і віднайдено десятків воїнів.

З духовенством молилися, зокрема, учасники АТО, УПА, представники обласної та районної рад.

Продовжується збір коштів на будівництво церкви

У розважальному центрі «Промінь», що в Луцьку, 18 вересня відбувся добродійний концерт для збору коштів на зведення храму Святителя Миколая Чудотворця у Волновасі. Про це повідомив сайт Visnyk.lutska.ua.

Захід пройшов під гаслом «Луцьк – Волноваха. Разом збудуємо храм». На концерті, де виступили народний артист України Павло Дворський із Чернівців та луцький гурт «Чачка», вдалося зібрати понад 100 тисяч гривень.

Як уже повідомляла інформаційна служба єпархії, церкву у Волновасі спорудять у пам'ять про загиблих там волинян-військовиків. У грудні минулого року місце під зведення Божого дому освятив владика Михаїл. У травні в нашому місті представлено проект церкви, виготовлено спеціальну капсулу у вигляді ключа із зображенням Луцького замку та закладено її на місці спорудження.

Капелани благословили дітей на написання ікони

20 вересня військові священики протоієреї Андрій Мовчанюк та Віталій Антонюк укотре відвідали вихованців Будинку дитячої творчості у Рожищі.

Діти, які тут навчаються, знову просили благословити їх на написання образу Покрови Пресвятої Богородиці для військовослужбовців. Попередні роботи юних художників уже знаходяться у зоні АТО, де оберігають нашу державу і життя її захисників.

Панотці відслужили молебень та окропили поплотно, на якому буде написано майбутню ікону. У душпастирському слові о. Віталій сказав, що з дитячою допомогою ми творимо майбутнє нашої держави.

Єпархія відзначила свято Холмської Богоматері

21 вересня, у день Різдва Пресвятої Богородиці та її Холмського чудотворного образу, в Луцьку відбулося щорічне паломництво: хресні ходи та богослужіння перед цією свяติною, яка датується XI ст. та зберігається у Музеї волинської ікони.

Одна процесія прийшла від храму Холмської Богоматері під проводом міського декана протоієрея Михайла Онищука. А канцлер єпархії протоієрей Микола Цап очолив хресну ходу духовенства і мирян із кафедрального собору Святої Трійці.

Молитву перед святиною правили на ганку музею. Прочани підходили, вшановували чудодійний образ, складали пожертви на реставрацію волинських реліквій, а духовенство служило акафіст Пресвятій Богородиці. Оскільки людей пришло чимало, його довелося повторити ще двічі.

Щороку ми маємо нагоду прийти сюди, прославити Божу Матір і просити її небесного покрову, захисту й заступництва для себе, своїх рідних, зазначив о. Микола у слові. «Але з-поміж тих приватних потреб ми ще маємо сьогодні за обов'язок помолитися, аби Мати Божа так розпорядилася, щоби запанував мир у нашій державі».

Інформаційна служба єпархії

ГАЛШКА ГУЛЕВИЧІВНА (70-ті рр. XVI ст. – 1642 р.)

Староукраїнське жіноче ім'я Галшка є формою грецького імені Elisavet, чеського Alžběta, польського Helżbieta, англійського Elisabethae тощо. Називали Галшку Гулевичівну ще й хрестильним ім'ям Анна.

Волинська шляхтянка відома в українській історії вікопомною фундацією, за якою в 1615 р. дарувала свій київський двір для влаштування православного монастиря, школи і гостинного дому для прочан. Дар став підґрунтям для створення Київського братства і школи – першої цеглини у фундаменті майбутньої Києво-Могилянської академії.

Фундація волинянки засвідчила не лише її зрілу свідомість, а й освіченість, оскільки на листі-даруванні підписалась «рукою власною».

Народилась Галшка у середині 70-х рр. XVI ст. в сім'ї волинського шляхтича Василя Федоровича Гулевича, «пана на Затурцях», що походив із боярського роду Гулевичів, знаного на Волині з часів князя Свидригайла. Батько мав авторитет у місцевої шляхти, виконував обов'язки володимирського войського, обирався послом на королівські сейми, на одному з яких промовляв на захист Православ'я.

Перший шлюб Галшки, який взяла у 1594 р. з Криштофом Потієм, був недовгим: на поч. XVII ст. її чоловік «прудко зі світу зійшов». Їхню дочку Катерину Галшка виховувала зі своїм другим мужем – Стефаном Лозкою, шляхтичем із Київщини, у шлюбі (не пізніше 1603 р.) з яким мала сина Михайла. Схоже, Галшка Василівна терпимо поставилася до вибору дорослим сином католицького віросповідання, називала в заповіті його «милим синочком». Але він, як засвідчено пізнішими документами, передсмертних фінансових розпоряджень матері не виконав.

На початку 30-х рр. XVII ст. повернувшись на Волинь, куди покликав її племінник – луцько-острозький православний єпископ Афанасій. У Луцьку – на Передмісті поблизу окопицьк (тепер центральний район міста) – володіла спільно з сином одним із родинних дворів, хоч бажаною була і в домі свого племінника в Окольному замку. Буваючи біля Луцького замку, Галшка, звісно, не минала давнього князівського кам'яного храму Св. Дмитра, який у XV ст. відновлював із руїн її предок Дмитро Гулевич.

На порозі вічності мала тісні духовні пов'язання з Луцьким Хрестовоздвиженським братством. 31 березня 1642 р. в луцьку актову книгу братський чернець Теофіл (Заплатинський) вніс заповіт – «тестамент остатнее воли зошълое панее Гальшки Гулевичовны Стефановое Ложчиное, маршалковое Мозырское»,

Галшка Гулевичівна. Уявний портрет

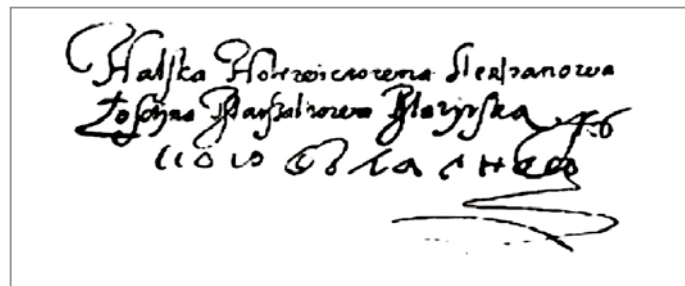
написаний у Луцьку 2 квітня 1641 р. В ньому меценатка зробила черговий благодійний внесок – тепер уже на благо волинської православної громади. Церкві, монастирю і шпиталю Луцького братства вона зі своїх статків відписала 450 польських золотих і фамільне срібло. Місцем останнього спочинку обрала луцьку братську церкву.

Згідно з духовницею сестру Анну-Єлисавету поховали у братському крипторії. У 2002 р. на стіні церкви їй встановлено меморіальну дошку. З 2011 р. відкрито братський крипторій, де можна вшанувати пам'ять видатної добродійниці.

Олена БІРЮЛІНА

Родовий герб Гулевичів

Автограф Галшки Гулевичівни

МУЗЕЙ ІСТОРІЇ ЛУЦЬКОГО БРАТСТВА – ВІДДІЛ ВОЛИНСЬКОГО КРАЄЗНАВЧОГО МУЗЕЮ

Екскурсія в музеї

Уперше в музеї

Музей історії Луцького братства, розташований у приміщенні колишнього братського Хрестовоздвиженського монастиря, відкрився 27 вересня 2011 року на свято Воздвиження чесного хреста Господнього. Засновник і фундатор музею – Андрій Іванович Бондарчук, голова Луцького Хрестовоздвиженського братства (відродженого); автор наукової експозиції – Олена Бірюліна, провідний науковий співробітник Волинського краєзнавчого музею.

Із 1 січня 2013 року, згідно з рішенням Волинської обласної ради від 26.12.2012 № 14/60, музей став відділом Волинського краєзнавчого музею.

Музей Луцького братства – перший і поки що єдиний спеціалізований музей в Україні, присвячений широкому братському національно-релігійному руху XVII–XVIII ст. Складається з тематичних розділів, у яких прослідковано причини та еволюцію виникнення братств на теренах Київської митрополії, переддень та зародження Луцького Хрестовоздвиженського братства, його соціальний склад і організаційну структуру, реконструкцію тогочасних релігійних та соціальних конфліктів. В експозиції показано розвиток найголовніших братських інституцій у Луцьку: церкви, шпиталю, монастиря, школи та друкарні.

Вдалими образотворчими елементами експозиції стали сучасні твори волинських малярів Володимира Жупанюка та Олександра Дишка. Зокрема, останньому належить портретна живописна галерея відомих братчиків XVII ст., серед яких – іконописець і братський ігумен Іов (Кондзелевич), учитель братської школи о. Іоан, волинський сенатор Лаврентій Древинський, луцький бургомістр Самійло Солтан, луцький єпископ Афанасій (Пузина) та ін.

У музейних залах частково відтворено ансамбль монастирських меблів кінця XVIII – XIX ст., у вітринах демонструються оригінальні предмети церковного вжитку з колекції Волинського краєзнавчого музею.

Раритетами музею є стародруки XVII–XIX ст. із бібліотеки Луцького братства, документи з фінансової діяльності луцьких братчиків, метричні книги Хрестовоздвиженської братської церкви XX ст. У Музеї Братства відвідувачі знайомляться з маловідомим історичним матеріалом, що вводить у світ луцького міщанського поспільства XVII–XIX ст.

Адреса музею: м. Луцьк, вул. Йова Кондзелевича 5.
Тел.: (0332) 72-33-71. Музей працює з 10.00 до 18.00, окрім п'ятниці.

ЗАГИНУВ ГЕРОЄМ, ПОВЕРНУВСЯ СВЯТИМ

Уперше в історії української літератури й Української Церкви канонізовано поета-мученика

26 листопада 1702 року. Велелюддя на майдані Ринок, де на узвишші – ешафот. Кат зі страшним знаряддям своєї кривавої професії чекає жертву, яку ведуть від каземату Луцького замку останньою землею дорогою. Цю жертву добре знають у Луцьку, Варшаві, Італії, Києві, Львові. Це високоосвічена людина в поважних літах – український шляхтич, братчик, палкий захисник знедоленого люду, Православ'я, «конфідент І. Мазе-пи, ідейного побратима Семена Палія». Знесилений жорстокими тортурами, він робить останній крок до вічності. Кат опускає сокиру... Натоптанимі від жаху. Так обірвалось земне життя Данила Братковського, тісно пов'язане з діяльністю Луцького Хрестовоздвиженського братства.

Воно постало в далекому 1617 році як братство милосердя. Недогляд це був чи щось інше, але в дозволі короля значилося, що братство може мати свій храм.

І воно стрімко переросло свій статус, стало на Волині центром релігійного, культурного, громадського життя, стійким захисником Православ'я, яке опинилось на межі знищення. Тож першим кроком братчиків стало будівництво своєї церкви, монастиря, де згодом діяли братська школа, шпиталь, притулок для німечних, друкарня.

Така активність не на жарт стурбувала владу, католицьке духовенство. Нерідко, як свідчать документи, тут проливалась кров, відбувались напади, крадіжки, до польського короля йшли скарги на діяльність «секти».

Та попри це, «секта» впевнено ставала на ноги, міцніла кількісно, якісно і матеріально. Тривога за Православ'я, національні цінності об'єднала людей зі статками і простолюдинів (от би ніні так!). Серед членів братства – шляхтичі та князі, священнослужителі та прості віряни, навіть депутат польського сейму Лаврентій Древинський. В умовах тотального гніту влади і її Церкви, коли багато знатних і простих зраджували рідну віру і мову, бути братчиком було нелегко.

Невідомо, хто привів Данила Братковського у братство. Можливо, його батько, який один час був старшим братчиком, а можливо, хтось інший. Не так це важливо. Але те, що він, український шляхтич, «чоловік учений, поет, святого благочестя нерушній блюстителю» (Самійло Величко), який міг обрати зовсім іншу долю і безтурботне життя, став на небезпечний шлях боротьби за віру, права простолюдинів-українців і не зійшов з нього до самої своєї голгофи, свідчить про його глибокі переконання. Вони й привели його до луцьких братчиків.

Основна частина активності Д. Братковського як захисника православ'я, прав трудового люду припадає на час дії Андрусівського договору, який по Дніпру розітнув тіло України навпіл унаслідок зради Московії. У 1667 році вона розтоптала переяславські статті всупереч домовленостей з Україною і віддала Польщі наше Правобережжя. Боротьба проти польського, турецького гніту і перетворили цей край у руїну. Данило Братковський – не мовчазний спостерігач страждань народу. Його численні звернення до влади імущих у Варшаві мали нульовий результат. Визрів задум – викласти свої спостереження і висновки у книзі.

І ось 1697 року в Кракові виходить збірка його віршів-фрашок «Світ, по частинах розглянутий» нечуваним на той час тиражем – 4 тисячі примірників. Та викупив автор усього 100 штук, на решту не було коштів. Він враховував польську цензуру, тож суспільно-політична сатира була майстерно завуальована. Метою автора було романтичне бажання привернути увагу короля і знаті до проблем трудового люду. Він навіть присвятив її «його королівській милості». Глибоким було розчарування автора: на його книгу влада не відреагувала.

Не в характері Данила Братковського відступати. Він іде на зустріч із гетьманом Лівобережжя І. Мазепою. З ним був давно знайомий, оскільки літописець Самійло Величко називає його «конфідентом» (довіреною особою) Мазе-пи. Деталей розмови ми не знаємо, але, вочевидь, змістом її було прохання допомоги у звільненні Правобережжя від польського ярма. Гетьман на це не пристав, оскільки це означало б війну Московії з Польщею.

І тоді Д. Братковський робить рішучий крок. Він приєднується до повсталого фастівського козацького полковника Семена Палія. У штабі

Ікона Дмитра Зінка «Священномученик Данило Братковський», 2013 р.

Картина Олександра Дішка «Останній шлях Данила Братковського», 2010 р.

повсталих йому як людині найосвіченішій до-ручають написати відеозу до всієї правобережної людності із закликом до повстання. Вийшов документ великої сили. З ним і листами Братковський, перевдягнувшись у просту селянську одягу, пробивається на Волинь. Однак на доро-зі його затримують, впізнають, знаходять відеозу і заточують в каземат Луцького замку.

Д. Братковського піддали тортурам. Про свої зносини з Палієм і Самусем він відверто визнав, але віри не зрадив, таємниці не видав. Будучи вже людиною в літах, він витримав першу ступінь тортур із трьох і знесилів. Військовий суд засудив його до страти, хоча щодо шляхтича цю міру покарання суд не мав права застосовувати.

У передсмертному заповіті Д. Братковський роз-поділяє майно, заповідає своїм синам і дочкам «триматися тої віри, за яку я вмираю».

26 листопада 1702 року на майдані Ринок, що поруч з Братством, при луцьким велелюдді кат здійснив свою криваву роботу: «посеред ринку луцького, через ката за сім разів мордерсько зі-став стятий», – записав Самійло Величко. А заповів Данило Братковський поховати себе в крипті Братської Хрестовоздвиженської церкви, як і інші знані перші братчики.

Постать і подвиг Данила Братковського ще чекає достойної оцінки і визнання. Він залишив нам чудову збірку своїх творів, які актуальні і в наш час. Їх треба вивчати, читати. Та головний

його подвиг – духовний, в ім'я віри. За стійкість, вірність православ'ю він прийняв мученицьку смерть, хоч, очевидно, міг врятувати своє жит-тя ціною зради віри. Він свідомо пішов на плаху.

Ще десять років тому і згодом автор, якого підтримав владика Михаїл, ставив питання канонізації Данила Братковського. І ось 27 червня Синод Української Православної Церкви Ки-ївського Патріархату зарахував до лику святих великомученика Данила Братковського. Впер-ше в історії Українського Православ'я каноні-зовано поета-мученика (як місцевешанованого угодника Божого).

Ім'я поета двох народів, мужнього борця за православ'я повернуто історії. Музей і некро-поль – перші і єдині об'єкти такого типу в Укра-їні. Писати про це легко. Але не так давався ко-жен крок до мети. І головним була втрата часу на різні бюрократичні узгодження, а не кошти.

Так вдруге зблиснув гралями «діамант у по-пелі». Вислів належить Валерію Шевчуку, лауреату Шевченківської премії, нашому братчи-ку, який ще у 1985 році так назвав свою оригі-нальну розвідку-есеї про Данила Братковсько-го. Але авторство вислову належить Григорію Сковороді, який любив його вживати. Бо вва-жалося, що при особливій дії сонячного про-міння непотрібний сірий попел може перетво-ритись у дорогоцінний камінь. Такою міркою можна оцінити і творчість, і мужній подвиг Да-нила Братковського.

Андрій БОНДАРЧУК,
голова Братства, письменник, журналіст,
народний депутат України І скликання

Родинний герб Данила Братковського

Вірші Данила Братковського

НОВІ ПАЛАЦИ

З одних палаців вже самі руїни,
А іншим тільки зводять красні стіни,
Хоч і порожні простоять убого.
Не мають люди страху перед Богом!
А чи не краще зводити шпиталі,
Щоб нещасливих стіни ті приймали?
Шпиталь будуєш — чиниш так, як треба,
Палац будуєш тим собі на небі.

НЕСТАЛІСТЬ СВІТУ

Мав лату на латі,
Тепер в красній шаті.
Із чужої праці став раптом багатий,
Жив у халупі, а завів палати,
Наповнює скрині кров'ю людською.
Хто це, питаєш? Цить! Ми із тобою.

СУСІДИ

Скаргу подав раз сусід на сусіда.
Скаржаться спільно — взаємна обиди.
Хто більше винен — і самі не знають.
Приятель судить — вони не зважають.
Рочки і роки — від суду до суду,
До трибуналу ідуть на огуду.
Та й трибуналів сусідом не досить.
Смерть-медіатор обом суд виносить.
Лютяться вперто. Аж смерть помирила,
Ближніх сусідів навік розлучила.

Перший переклад Василя Доманицького, 1908 р.

ВОЛИНСЬКІ ЄПАРХІАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

За єдину Помісну Українську
Православну Церкву!

Часопис Волинської єпархії
Київського Патріархату

Спеціальний випуск

ЛУЦЬКОМУ ХРЕСТОВОЗДВИЖЕНСЬКОМУ БРАТСТВУ – 400 РОКІВ

Хрестовоздвиженське братство в Луцьку зароджувалося в період перебування українських земель у складі Речі Посполитої та зайняло позиції національної релігійно-громадської організації в межах Великої Волині. Волинська спільнота мирян і духовенства стала помітним центром українського життя, визначним осередком зародження демократичних ініціатив.

Братство в Луцьку, що організаційно створювалося упродовж 1617–1619 рр., стоїть в одному ряду з іншими авторитетними українськими і білоруськими братствами – Віленським (1585), Львівським (1586), Київським (1615). Широкий братський рух того часу називають предтечею формування сучасного громадянського суспільства.

Православний чинник Луцького братства формувався під тривалим впливом греко-візантійської традиції в Україні. Традиційне православ'я автохтонного «руського» (українського) населення сприймалося як культурний код, служило запобіжником перед зростаючою експансією північної польської латинської культурної моделі. Релігійно-культурні традиції проявлялись у Луцькому братстві в духовних, освітніх та благодійницьких функціях: піклування про моральні чесноти братчиків, опікування школою і шпиталем, фінансова взаємодопомога.

Картина Володимира Жупанюка
«Історія Луцького братства в особах і подіях», 2011 р.

Сучасні братчики – спадкоємці добрих традицій Луцького братства

Луцьке, як і інші провідні українські братства, ставило перед собою суспільно-політичні завдання, пов'язані насамперед із захистом інтересів усього українського населення, що після Люблінської унії залишилось у бездержавному статусі. Об'єднана в братство волинська громада виявляла суспільну активність через своїх делегатів на представницькі шляхетські з'їзди, королівські сейми, а через інститут колегіальних рішень та систему виборності братських старшин здобувала досвід створення самоврядних органів.

У хронології діяльності Луцького Хрестовоздвиженського братства розрізняють два основні періоди: православний – із 1617 по 1723–1724 рр. та уніатський – між 1724–1730 до 1796-го. Церковну титулатуру братство прибрало від посвячення першого дерев'яного Хрестовоздвиженського храму. Назву «Луцьке» взяло від місця резидування – міста Луцька, судово-адміністративного і політичного центру Волинського воєводства.

Важливою метою першого періоду було т. зв. релігійне питання. Братство створювалося за починком православної шляхти як опозиція до новоствореної Унійної Церкви, що від Берестейського собору 1596 р. була визнана владою Речі Посполитої єдиною представницею духовних інтересів «народу руського». Несприйняття нововведеної унії великою частиною

поспільства спричинило недовіру до цієї Церкви, відмову людей від церковних обрядів і таїнств, що потягло за собою значний занепад морального життя. Відтак метою луцьких братчиків стало відновлення прав Православної Церкви – символу української ідентичності.

З Луцьким братством пов'язують розвиток у воєводській столиці української літературної та видавничої справи, створення бібліотеки для широкого користування, початки луцького книгодрукування («Лямент» 1628 р.). Помітною новою традицією в архітектурі сакральних споруд східного обряду на Волині є братський досвід зведення кам'яних будівель за спільнокошт.

Серед тисяч імен братчиків кістяк Луцького братства завжди складали найбільш активні члени суспільства – представники воєводської адміністративно-територіальної адміністрації, луцького магістрату, релігійні та духовні лідери, юристи, освітяни, митці, літератори. В сенсі економічної спроможності засновники Луцького братства представляли «середній клас» того часного суспільства.

Через горнило братства пройшли видатні історичні постаті: книговидавці Ісакій (Борискович) і Павло Люткович, архимандрит козацького Трахтемирівського монастиря Єзекиїл (Курцевич), законодавець української театральної (вертепної)

Закінчення на наступній сторінці

Волинська православна богословська академія
ГО «Луцьке Хрестовоздвиженське братство
(відроджене)»
Управління культури
Волинської облдержадміністрації
Департамент культури Луцької міської ради
Волинський краєзнавчий музей
Музей історії Луцького братства

ПРОГРАМА

заходів з відзначення 400-ї річниці Луцького
Хрестовоздвиженського братства (1617)
– релігійно-громадського національного
об'єднання волинської шляхти і луцьких міщан

27 вересня

Воздвиження чесного і животворчого хреста Господнього – храмове свято луцьких братчиків

10. 00 – Святова Літургія. Очолює митрополит Луцький і Волинський Михаїл.

Хрестовоздвиженська братська церква

16. 00 – Акафіст чесному і животворчому хресту Господньому.

Братський некрополь

16. 30 – Хресний хід.

Хрестовоздвиженська братська церква – собор Святої Трійці

17.00 – Урочиста академія з нагоди 400-річного ювілею Луцького Хрестовоздвиженського братства.

Волинська православна богословська академія, актовий зал

28–29 вересня

Міжнародна наукова конференція «Луцьке Хрестовоздвиженське братство – інституційний розвиток та місце в суспільному русі України і Білорусі»

28 вересня

10.00 – 13.00. Вітальна частина. Пленарне засідання.

Волинський краєзнавчий музей.

14.00 – 18.00. Робота секцій.

Музей історії Луцького братства – відділ Волинського краєзнавчого музею.

29 вересня

10.00 – 13.00. Секційні засідання. Музей історії Луцького братства.

14.00 – 16.00. Візит учасників конференції до Жидичинського Свято-Миколаївського монастиря.

Заходи, які плануються протягом ювілейного 2017 року

(анонси буде оголошено через ЗМІ)

Презентація немаркованого художнього конверта «400 років Луцькому братству (1617–2017)»

Музей історії Луцького братства – відділ Волинського краєзнавчого музею

Презентація 5-гривневої ювілейної монети Національного банку України «ЛУЦЬКЕ ХРЕСТОВОЗДВИЖЕНСЬКЕ БРАТСТВО. 400 РОКІВ», вип. 2017 р.

Музей історії Луцького братства

«Монастирський інтер'єр в музейній експозиції». Презентація відреставрованих предметів умеблювання та церковного оздоблення XVI–XIX ст. з колекції Волинського краєзнавчого музею

Волинський краєзнавчий музей, Музей історії Луцького братства

«Браття стану рицарського» – славні імена Луцького братства». Науково-просвітницький захід із серії «Фундатори Луцького братства»

Музей історії Луцького братства

Акція «Подаруй музею твір». Презентація дарунків – художніх портретів засновників і фундаторів Луцького Хрестовоздвиженського братства

Музей історії Луцького братства

Реконструкція братського некрополя – усипальниці луцьких братчиків XVII–XVIII ст.: суспільний проект покровових дій. Уведення в публічний простір

Братська Хрестовоздвиженська релігійна громада УПЦ КП Громадська організація «Луцьке Хрестовоздвиженське братство (відроджене)»

Луцький національний технічний університет

Музей історії Луцького братства

Презентація спільного проекту Луцького національного технічного університету та Музею історії Луцького братства «Архітектурний ансамбль Луцького братства в 3D-технологіях»

*Луцький національний технічний університет
Музей історії Луцького братства*

ЛУЦЬКОМУ ХРЕСТОВОЗДВИЖЕНСЬКОМУ БРАТСТВУ – 400 РОКІВ

Закінчення. Початок на попередній сторінці

драматургії Іван-Іоаннік Волкович, козацький писар і гетьман України Іван Виговський, луцько-острозькі єпископи Афанасій (Пузина) і Гедеон (Святополк-Четвертинський), київський митрополит Діонісій (Балабан), волинський сеймовик Лаврентій Древинський, фундаторка освіти Галшка Гулевичівна, поет-сатирик священномученик Данило Братковський, іконописець о. Іов (Кондзелевич) та багато інших. Почесними членами Луцького братства вважали себе київський митрополит св. Петро (Могила) та молдовський господар Василе Лупул.

У дослідницькій літературі досі існує хибне бачення про більш ранній час заснування Луцького братства, ніж 1617 р. Про триваючий процес його створення вперше документально вказано у тестаменті о. Григорія Микулича від 23 серпня 1617 р. Датою «1617» позначено також перший аркуш «Каталогосу» – реєстру братчиків, що укладався впродовж років з імен шляхти Волинського і навіть Київського воєводств, представників волинського духовенства, міщан із Луцька та інших міст, у пізніший період і селян.

Суспільний склад організації відомий також зі збереженого церковного братського пом'яника (1618–1789 рр.), у якому зафіксовано три категорії вписних братчиків: князівські та шляхетські роди, духовенство, міщанські родини.

Легітимну діяльність братство розпочало у 1619 р., після отримання дозвільного привілею польського короля Зигмунта III. У червні 1620 р. братство де-факто затверджується із правом ставропігії вищою церковною владою – Єрусалимським Патріархом Феофаном, який того ж року в Києві розпочав відновлення легітимної ієрархії Української Православної Церкви. 1623 роком датується документ, у якому статут Луцького братства затверджується Константинопольським Патріархом Кирилом. Під час засідання королівського сейму 1647 р. Луцьке братство одержало підтвердний привілей від польського короля Владислава IV. Цим же актом придбані братством землі в місті Луцьку виводилися з-під юрисдикції луцького магістрату.

Завдяки своєму виключному статусу в межах Волинського воєводства Луцьке братство де-факто було єдиним громадським об'єднанням шляхти за конфесійно-етнічним принципом; організація скоро перетворюється у фінансово розвинену корпорацію. Оскільки вступні внески були загалом скромними, братство накопичувало капітальні фонди від великих пожертв, надань маєтків, кам'яниць у Луцьку та інших містах, сільськогосподарських угідь, коштовностей, а також кредитних операцій та операцій з нерухомістю. Фінансовий успіх забезпечував виконання статутних завдань братства, хоч, як відмічено джерелами, не обходилося без окремих втрат, зловживань, нерационального використання ресурсів.

Сталою опікою братства з перших років став старожитній Руський шпиталь у Луцьку, який братчики посіли у власність і відновили з повної руїни у 1619 р. За підтримки благодійних внесків шпиталь діяв до пожежі 1761 р., після чого використовувався лише частково. З кінця XVIII ст. ченці братського монастиря надавали харитативні послуги в іншому малопристосованому приміщенні.

Між 1620–1624 рр. при Луцькому братстві почала діяти греко-латино-слов'янська школа, одна з перших демократичних шкіл на Волині. Для неї на братському дитинці було зведено окремих будинок, школярі з середовища незаможних забезпечувалися харчуванням і одягом, отримували освіту безкоштовно. Правила школи регламентувалися двома документами початку другої декади XVII ст., що є пам'ятками української педагогічної думки: «Правь школы Греко-латино-славенской Луцкой Артикулы [Перший статут Луцької братської школи]», «Порядокъ школный [Другий статут Луцької братської школи]».

Школа пройшла два етапи розвитку – від елементарної в перші роки до школи підвищеного типу в кінці першого десятиліття, коли вона досягла рівня середнього училища, в якому викладались так звані сім вільних наук: граматики, риторики, діалектики (науки «тривіуму») та арифметики, геометрії, музики й астрономії (науки «квадривіуму»). Окрім цих курсів, у Луцьку викладали предмети вищих наук – поетику, історію, основи філософії (зазначені як «філософські писма»). У межах курсу філософії школярі ознайомлювалися з природознавством і медициною.

Театралізована сценка з життя братської школи (студенти педучилища)

Запроваджуючи вивчення філософії, Луцька братська середня школа намагалася вийти за рамки елементарної школи і ставала перехідним етапом до навчального закладу вищого типу.

В період перебування братського монастиря і церкви в унії відомо про запровадження ченцями курсу філософії та утримання конвенту – навчального закладу для підготовки вступу до Василіанського ордену.

Ченці вперше фіксуються при братстві на початку 20-х рр. XVII ст. У 1624 р. світські братчики-засновники визначають умови співпраці з ними: складають «Постанову про спільне життя» за правилами (уставом, чином, законом) отця Церкви Василя Кесарійського (Василя Великого). Цей новий монастирський устав, що незадовго до появи братства в Луцьку з'явився в інших українських монастирях, був покликаний зміцнити дисципліну духовенства, підняти їх моральний, освітній та інтелектуальний рівень. У перші сто років братства ченці-законники стають провідною силою організації, діють спільним фронтом зі шляхтою і міщанами.

Для міщан, неодружених, неродовитого духовенства, а також жіноцтва при Луцькому «старшому» братстві було організовано братство «молодше», яке при «столичній» Хрестовоздвиженській церкві ґрутувалось біля окремого вітаря під титулом Юрія Змієборця. Традиція ґрутування навколо братської церкви луцьких міщан і найближчого до міста селянства визнаєвців східного обряду спостерігалась до кінця XVIII ст., тобто до часу інкорпорації Волині у склад Російської імперії.

Дещо інакше виглядає історія Луцького мирянського братства, основу якого складала шляхта. Між 1724–1730 рр. ченці братського монастиря односторонньо приймають унію з Римом, після чого шляхта припиняє фінансове забезпечення братських споруд і відкликає значну частину фінансових фондів. У 1730 р. через суд православно орієнтована шляхта розриває стосунки з брат-

Братський некрополь

ським уніатським духовенством. Після цих подій Луцьке світське братство – «киттори і дозорці», цементуюча компонента братської організації першого періоду, – припиняє існування.

У 40-х рр. XVIII ст. братський монастир входить до уніатського чернецого Василіанського ордену. Шляхта і міщани греко-католицького визнання, нащадки перших православних братчиків, поволи відновлюють традицію фінансової підтримки братської обителі. Проте вони вже не виявляють тієї суспільної активності, якою позначено перший період діяльності братства.

Етапи інституційного розвитку і подальшого занепаду Луцького Хрестовоздвиженського братства, що залежали від громадської зрілості його членів та, не в останню чергу, від їхнього конфесійного визнання, можна прослідкувати на прикладі документально засвідчених назв організації (подаємо їх в хронологічному порядку): «Братство Милосердя релігії старожитньої грецької» (1619, 1621), «Братство церкви Воздвиження всемирного і животворчого чесного Хреста релігії грецької» (1621), «Братство панів шляхти, обивателів воєводства Волинського і панів міщан луцьких при шпиталю Руському над Глушцем zalozenomu» (1621), «Братство духовних і світських церкви Воздвиження монастиря Луцького» (1625), «в Богу велебні та їх милості пани братство Луцьке церкви і монастиря zalozenia Піднесення Хреста Господнього» (1626), «Bratstwo Łuckie, szlacheckiego y mieyskiego stanu, sub titulo Podwyszenia świętego Krzyża, stawropigialnie» (1686), «jch msci bractwo duchowne y swieckie ritus graeci ruteni przy cerkwie Podniesienia Świętego Krzyża w Łucku» (1693), «imieniem ... ordini divi Basilii Magni, ihumen monasteru Podwyszenia S.Krzyża, Brackiego Łuckiego, tudzież ich moscw panow Bractwa, tak starszego in statu nobili, iako y młodsze, in statu civili» (1723), «ksądz N.N. ordinis divi Bazylia Magni superior klasztoru sub titulo Poniesienia w miescie Łucku in unitatis ad Sancta Romana Ecclesia» (1730), «in monasteru brackiego łuckiego ich mcv xięzy

Урочисте засідання братчиків під час музейного заходу

bazilianow zalozenia s. Krzyza» (1741), «xięzy bazyliany manasteru Łuckigo» (1796), «wieś... należącego klasztorowi bazylianskiemu łuckiemu» (1832). Як бачимо, після прийняття на межі 20–30 рр. XVIII ст. братським монастирським начальством персональної унії з Римом у братстві настає розкол і відтак у назвах уже не звучать миряни – фундатори й засновники Луцької братської організації.

За російського царату, у 1797 р., в ченців-василіан відбирають Хрестовоздвиженську церкву і переводять у православне відомство, після чого вона набуває статусу головного, соборного храму Луцька. Відлучений від братської фінансової підтримки та через відсутність у кінці XVIII – на початку XIX ст. достатньої кількості православних парафіян у місті, братський храм потрапляє у складні умови. Після часткового пошкодження від пожежі 1803 р. церква на 70 літ лишається без опіки і поволи перетворюється на руїну. Лише у 1891 р. залишки вітварної частини храму консервують, відбудовують у капличку. За радянської доби, у 60-ті рр. XX ст., в зв'язку з облаштуванням у місті планетарію, приміщення храму добудовують. Служба Божа в церкві відновлюється лише у 1989 р.

На відміну від церковної споруди, ченцям-василіанам у кінці XVIII ст. вдалося затримати в своїй власності будинок монастирських келій, у яких вони резидували до остаточного закриття обителі російською владою 1833 р.

Капітальна забудова резиденції Луцького братства, яка існувала від другої чверті XVII ст. і до 1796 р., а це комплекс культових і господарських споруд на чотирьох суміжних ділянках землі площею 1,3 га у північно-західному куті «острівного» Луцька, – реконструюється за документами XVII–XVIII ст. і даними візитації братської обителі 1752, 1763, 1799, 1806, 1811 рр. Резиденція містила: Хрестовоздвиженську церкву і монастир (муровані споруди), пекарню, стайню, возівню, броварню, солодовню, шпихлір, дерев'яний шпиталь та приміщення з дерева для ченців (із келіями і трапезною), невеликий сад з городом. На жаль, відсутні дані про споруду школи. По периметру братська «цитадель» була обнесена огорожею: мурованою стіною від міста та дерев'яним парканом – упродовж річки Глушець.

У наш час споруда братського монастиря (вул. Йова Кондзелевича, 5) і Хрестовоздвиженська братська церква (вул. Данила Галицького, 2) складають оригінальний архітектурний ансамбль Луцького братства XVII–XVIII ст. і є пам'ятками національного значення. Обидві пам'ятки гостро потребують державної опіки, фінансування, спеціалізованих досліджень, реставрації.

Станом на 1752 р. приміщення мурованого монастиря складалося з двох поверхів і мало чотири келії (кількість кімнат не зазначалась). Після пожежі 1761 р. монастир було розбудовано до новітнього об'єму. За обмірами кінця XVIII – середини XIX ст. габарити цілої, ще не ушкоджені пожежею 1803 р. Хрестовоздвиженської братської церкви вкладались у такі розміри: довжина 35–37 м, ширина 16–17 м. Під усім простором братської церкви розташовувалась крипта – підземний цвинтар, об'єм якої за описом 1806 р. названо як «три погреб».

Починаючи від останньої чверті XIX ст., в пам'ять про славні традиції православного Луцького братства в місті засновувалися споріднені за ідеологією організації, які вважали себе його спадкоємцями. У новітні часи успішно діє Луцьке Хрестовоздвиженське братство (відроджене), яке очолює А. І. Бондарчук. За найактивнішої ролі сучасного братства й особисто Андрія Бондарчука 27 вересня 2011 р. в приміщенні історичного братського монастиря відкрито Музей історії Луцького братства, який із 2013 р. діє як відділ Волинського краєзнавчого музею. Завдяки добрій волі настоятеля братського Хрестовоздвиженського храму протоієрея Василя Ключака відвідувачі музею знайомляться також із підземною церковною криптою – усипальницею луцьких братчиків, представників волинської шляхти XVII–XVIII ст.

Олена БІРЮЛІНА,
провідний науковий співробітник Волинського краєзнавчого музею, завідувач Музею історії Луцького братства
Світлина Леоніда МАКСИМОВА
і Анатолія ЮХТОВСЬКОГО

ВАРТО ЗНАТИ

ЧИ ПОТРІБНО ДУХОВЕНСТВУ БРАТИ УЧАСТЬ У ГРОМАДСЬКИХ ЗАХОДАХ? НАВІЩО ЦЕРКВА ПРОВОДИТЬ ХРЕСНІ ХОДИ?

У наш час священнослужителі часто стають поважними гостями публічних заходів, наприклад, приурочених до Дня Конституції чи дня міста. Чи доцільна участь Церкви у таких діях та що спонукає священників бути їх учасниками? Про це розповів голова

інформаційно-видавничого центру єпархії, клірик кафедрального собору Святої Трійці протоієрей Віталій Собко 12 вересня у черговій телепередачі «Що каже священник».

За часів радянської влади сформувався певний стереотип, що таке Церква і яке місце священнослужителя у суспільному житті. А християнське життя і світогляд є набагато глибшими, розповідає о. Віталій. Адже християнин і громадянин – це не різні люди. Ми приходимо до храму, будучи громадянами України. Серед наших парафіян є і високопосадовці, і військовослужбовці, і вчителі, і лікарі – всі прошарки населення.

Більшість громадян України сповідують християнські цінності, тож вони хочуть бачити священнослужителя та почути його слово під час таких заходів. Адже «Церква завжди іде з добром і Божим Словом», – переконує душпастир.

Проте о. Віталій застерігає, що під час таких дійсв панотець, «який є активним у суспільному житті, завжди повинен залишатися священником». Тобто ніколи не лицемірити й однаково ставитися до будь-яких верств. Тут за приклад можна взяти Йоана Хрестителя, який постраждав за те, що не побоявся вказати правителю на його гріх.

Щодо хресних ходів, які декого дратують, бо створюють певні незручності (в містах), – це дуже давня і досить важлива церковна традиція, нагадав голова інформаційно-видавничого центру єпархії. Церква має свою місію в суспільстві. Вона полягає

не тільки у гуртуванні вірян навколо храму, а й у поширенні цієї віри. «Для того, щоб благовістити і нести Боже Слово, потрібно виходити за межі храму», – переконує священнослужитель. Ми не прийняли б віру Христову, якби апостоли не прислухалися до заклику Спасителя: «Йдіть, навчайте всі народи, хрестячи їх в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа» (Мф. 28:19). «Це заклики для нас, що ми маємо поширювати віру», – пояснює душпастир. Але повинні це робити не агресивно, а терпеливо і з любов'ю, аби всі зрозуміли, що Бог – це любов.

Хресний хід як обряд, що прославляє Господа і яким просимо про Його благословіння, – потужний місіонерський засіб, запевняє о. Віталій. Люди, які внаслідок різних обставин не часто приходять до храму, задумуються над своїм духовним життям, коли бачать хресний хід, згадують про Творця, про Церкву, задумуються, що сьогодні, можливо, якесь свято. А може, хтось, побачивши таку процесію, сприйме її як певне застереження від гріха і стане на шлях виправлення.

«Що каже священник» є спільним проектом єпархіяльної телестудії «Собор» (головний редактор Андрій Гнатюк) і державного телеканалу «Нова Волинь». Цього разу передачу вела Юлія Вітова. Майже годину програма йшла в прямому ефірі, глядачі ставили запитання.

Ольга ВЕРЕМЧУК

ЕПАРХІАЛЬНИЙ КАЛЕНДАР

4 листопада

День освяти храму: 5 років тому, 2012-го, – церква Почаївської ікони Божої Матері в с. Клубочин Цуманського деканату (Ківерецький р-н).

7 листопада

День заснування храму: 15 років тому, 2002-го, – церква Великомученика Димитрія Солунського в с. Знамівка Цуманського деканату (Ківерецький р-н).

10 листопада

День освяти храму: 25 років тому, 1992-го, – церква Великомучениці Параскеви-П'ятниці в с. Чаруків Луцького районного деканату.

День народження: 35 років тому, 1982-го, – священник Валерій Братунь, настоятель парафії Апостола і євангеліста Йоана Богослова в с. Старостав Горохівського деканату, клірик парафії Вознесіння Господнього в Горохові.

11 листопада

День висвяти: 10 років тому, 2007-го, – священник Іван Заторський, настоятель парафії

Воздвиження хреста Господнього в с. Одереди Ківерецького деканату.

14 листопада

День освяти храму: 20 років тому, 1997-го, – церква Безсрібників і чудотворців Косми і Даміана в с. Холоневичі Цуманського деканату (Ківерецький р-н).

18 листопада

День заснування храму: 5 років тому, 2012-го, – церква Архістратиґа Михаїла в с. Підгайці Луцького районного деканату.

25 листопада

День заснування храму: 10 років тому, 2007-го, – церква Великомученика і цілителя Пантелеймона в Люблінці Ковельського районного деканату.

День освяти храму: 5 років тому, 2012-го, – церква Апостола Филипа у Луцьку.

26 листопада

День освяти храму: 5 років тому, 2012-го, – церква Святителя Йоана Золотоустого у Луцьку.

День народження: 40 років тому, 1977-го, священник Михайло Стрільчук, настоятель парафії Апостола Андрія Первозваного в с. Дубова Корчма та цвинтарного храму Великомучениці Варвари в с. Угринів Горохівського деканату.

30 листопада

День висвяти: 20 років тому, 1997-го, – протоієрей Борис Григлевич, настоятель парафії Преображення Господнього у Луцьку.

Щиросердечно вітаємо вас із ювілеями, болюб'язні отці, браття і сестри! Хай Бог благословляє усіх вас на многії і благії літа!

ОФІЦІЙНО

Священника Миколу Царика призначено настоятелем парафії Преподобного Сергія Послушного в Рожиці (указ № 44 від 23 серпня 2017 р.).

Протоієрея Андрія Мовчанюка призначено настоятелем парафії Покрови Пресвятої Богородиці в с. Піддубці Луцького райдеку. (№ 45 від 30 серпня).

Священника Михайла Стрільчука призначено настоятелем цвинтарного храму Великомучениці Варвари в с. Угринів Горохівського дек. (№ 46 від 14 вересня).

ПАЛОМНИЦТВА

7 жовтня – до Тростянечкої чудотворної ікони Божої Матері (с. Тростянець Ківерецького деканату). Виїзд о 13.00. Повернення – о 17.00. Пожертва 70 грн.

8 жовтня – до почаївських святинь: лавра – монастир Святого Духа (колишній лаврський скит) – монаше кладовище – джерело Праведної Анни – жіночий монастир Богоявлення Господнього у Кременці – храм Пророка Іллі в Дубенському замку. Виїзд о 6.30. Повернення – о 20.00. Пожертва 160 грн.

14–15 жовтня – до святинь Польщі: Ченстохова, Краків (для тих, хто має візу). Зголошуватися не пізніше ніж за три дні.

16 жовтня – до святинь Львова. Виїзд о 6.30. Повернення – о 23.00. Пожертва 300 грн;

– до Маняв (Івано-Франківська єпархія): скит – джерело «Сльоза Божої Матері» – водоспад Святого Духа – джерело Святого Духа. Виїзд – 15 жовтня о 23.30. Повернення – 16 жовтня о 23.30. Пожертва 400 грн.

22 жовтня – до святинь Рівненщини: монастир у Дермані (п'ять чудотворних ікон і цілюще джерело) – собор в Острозі (мирооточива ікона) – монастир у Межирічч (чудотворна ікона) – джерело Св. Миколая в Гільчі – монастир у Городку (чудотворна ікона, частинка гробу Пресвятої

Богородиці). Виїзд о 6.30. Повернення – о 22.00. Пожертва 160 грн.

29 жовтня – до святинь Володимира-Волинського: собор і монастир Різдва Христового – Юріївська церква – Василівська церква – Успенський собор – Зимнівський монастир. Виїзд о 7.00. Повернення – о 19.00. Пожертва 140 грн.

3–10 листопада – до святинь Європи: Угорщина (Будапешт), Австрія (Відень), Італія (Рим, Венеція, Флоренція). Зголошуватися не пізніше ніж за два тижні.

3–8 січня 2018 р. – до Святої Землі (проща «Дорогою Ісуса Христа»). Проводиться з благословіння Патріарха Філарета, очолює

митрополит Луцький і Волинський Михаїл): Хайфа – долина Армагеддон – Назарет – Кана Галілейська – гора Фавор – біблійна Галілея – Ярденіт – гора Сіон – Ейн-Карем – Віфлеєм – Єрусалим – Віфанія – Юдейська пустеля – Єрихон – Мертве море – Лідда – Кумран. Зголошуватися не пізніше ніж за два тижні.

Реєстрація – не пізніше ніж за день до початку прощі (якщо не зазначено інше). Виїзд на всі богомілья – від Свято-Троїцького собору в Луцьку. Докладніша інформація та реєстрація – у паломницькому центрі єпархії «Україна» (керівник Лариса Савчук) за тел. (050) 812-09-79.

Шановні читачі, дорогі брати і сестри! Не використовуйте наш часопис у господарських цілях. Якщо газета Вам уже не потрібна – передайте її ближнім або в бібліотеку

СЛОВО КИЇВСЬКОГО ПАТРІАРХАТУ – НА ВОЛИНІ

ЧИТАЙТЕ
Різноманітна духовна література: запитуйте у храмах, книгарні бібліотеці «Ключі» за адресою: Луцьк, просп. Волі, 2 (навпроти ЦУМу, біля обласної юнацької бібліотеки). Розпорядок роботи: будні – 9.30–19 год; свята, суботи й неділі – 10–17 год.

ДИВИТЬСЯ
Передача на обласному державному телебаченні «Що каже священник» (виходить раз на місяць). Слідкуйте за телепрограмою.

СЛУХАЙТЕ
Передача «Благо»: неділя, 7.30, FM-радіостанція «Сім'я і дім» (102,4 МГц).

ЧИТАЙТЕ, ДИВИТЬСЯ, СЛУХАЙТЕ
Сайт pravoslaviavolyni.org.ua – історія, устрій єпархії, святині, персоналії, документи, новини, фото, відео, газета, книги, аудіо, передруки.

ВОЛИНСЬКІ ЕПАРХІАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

З'являється щотижня. За одну. Поміж Української Православної Церкви!

Свідчення про державну реєстрацію: ВЛ № 219 від 03.08.2004 р.

Засновник і видавець – Управління Волинської єпархії Української Православної Церкви Київського Патріархату (Волинська духовна консисторія)

Друк – ТОВ «Волинська друкарня» (Луцьк, просп. Волі, 27). Тел. (0332) 24-25-07. Зам. 2350. Наклад 2800 пр.

Передплатний індекс 91241

РЕДАКЦІЯ
Віталій КЛІМЧУК (головний редактор), Віктор ГРЕБЕНЮК (літературний редактор і коректор), протоієрей Віталій СОБКО, Петро САЙКЕВИЧ (верстка)

При використанні матеріалів часопису для публікації в інших ЗМІ посилання на нього обов'язкове. Редакція не завжди поділяє позиції авторів, які несуть відповідальність за достовірність поданої інформації, та залишає за собою право редагувати матеріали або не друкувати їх зовсім. Рукописи не рецензуються і не повертаються, листування з читачами – тільки на сторінках газети.

ДОВІДНИК ВОЛИНСЬКОЇ ДУХОВНОЇ КОНСИСТОРІЇ

43025 Луцьк, Градний узвіз, 1
volynkonsistoria@ukr.net
Час роботи: понеділок–п'ятниця (крім святкових днів), 10:00–16:00, обідня перерва – 13:00–14:00

КЕРУЮЧИЙ ЕПАРХІЄЮ
Митрополит Луцький і Волинський МИХАІЛ. Тел./факс (0332) 72-44-64

КАНЦЕЛЯРІЯ
Канцлер – протоієрей Микола ЦАП. Тел. (0332) 72-53-63
Віце-канцлер – протоієрей Олександр БЕЗКОРОВАЙНИЙ. Тел. (0332) 72-44-64

ІНФОРМАЦІЙНО-ВИДАВНИЧИЙ ЦЕНТР
Тел. (0332) 72-21-82
Голова центру – протоієрей Віталій СОБКО. Моб. (050) 661-56-68
Інформаційна служба (збір та опрацювання даних про діяльність єпархії)
infosluzhba@ukr.net
Сайт – pravoslaviavolyni.org.ua
info@pravoslaviavolyni.org.ua
Прес-служба (співпраця зі ЗМІ) – прес-секретар архієпископ КОНСТАНТИН (Марченко)
Моб. (096) 781-80-59. Pres-sluzhba@ukr.net

Газета «Волинські єпархіяльні відомості». Hazeta.vyev@gmail.com
Телестудія «Собор» – гол. редактор Андрій ГНАТЮК
Радіостудія «Благо» – головний редактор протоієрей Віктор ПУШКО.
Тел. (095) 126-40-77. Blaho@ukr.net
Видавничий відділ і книгарня-бібліотека «Ключі»
– завідувач Дмитро ГОЛОВЕНКО. Тел. (050) 339-73-66, (067) 570-57-97
kljuchi@ukr.net

КАПЕЛАНСЬКА СЛУЖБА
Старший капелан – протоієрей Олександр БЕЗКОРОВАЙНИЙ
Інспектор з питань місійної діяльності – протоієрей Юрій БЛИЗНЮК.
Тел. (0332) 20-00-25, моб. (095) 538-05-87

ПАЛОМНИЦЬКИЙ ЦЕНТР «УКРАЇНА»
Керівник Лариса САВЧУК. Тел. (0332) 71-83-77, моб. (050) 812-09-79

СКЛАД-МАГАЗИН ікон, риз, церковного начиння тощо
Директор Богдан ТИШКЕВИЧ. Луцьк, просп. Волі, 2. Моб. (066) 217-25-58
Час роботи: понеділок–п'ятниця, 10:00–18:00, в суботу – 10:00–15:00, обідня перерва – 13:00–14:00.

СВЯТИНИ ВОЛИНИ

**Вшановуючи Тростянецьку ікону,
освятили монастир**

27 серпня, в день чудотворного образу Пресвятої Богородиці «Одигітрія» (перехідне свято в неділю перед Успінням), митрополит Луцький і Волинський Михаїл очолив Божественну Літургію у храмі Святої Трійці та освятив приміщення Покровської жіночої обителі, що в с. Тростянець Ківерецького деканату.

Цього дня ми прийшли до храму виголосити спільну сердечну молитву до Пречистої Діви, прославити її та попросити заступництва, зазначив у проповіді владика. Адже саме через молитву Господь приймає наші прохання та допомагає нам. Як говорить у Євангелії: «Все, що в молитві попросите, віруйте – і дасться вам», – наголосив архієрей.

Треба не просто йти до храму, ставити свічку і вважати, що всі проблеми вирішаться. Це лише перший крок. Найголовніше – це молитва, зазначив високопреосвященний. Звертаємося до Божої Матері, аби донесла наші прохання до Всевишнього, підсилила їх і «випросила у Сина Свого благословення, яке направить нас на праведну дорогу».

У Богослужінні взяли участь, зокрема, настоятель парафії протоієрей Сергій Ледвовк, духовенство Ківерецького деканату, намісниця тростянецького жіночого монастиря ігуменя Марія (Ігнатенко), очільник РДА Валерій Ткачук, сільський голова Олександр Ковальчук.

Напередодні свята о. Сергій зустрів близько шістдесяти

паломників, які пішки прийшли з Луцька, щоби вшанувати чудотворну реліквію.

Як повідомляла інформаційна служба єпархії, тростянецький жіночий монастир створено у травні цього року рішенням Священного Синоду. З благословіння владики його очолила ігуменя Марія (Ігнатенко), яка раніше була намісницею обителі у Володимирі-Волинському.

Із 27 травня 2017 р. розпочалися регулярні богослужіння за участю монахинь: щосереди о 10.00 перед Тростянецькою чудотворною іконою Божої Матері «Одигітрія» правиться водосвятний молебень; щодня о 17.00 черниці перед образом читають акафіст; у кожну останню суботу місяця опівночі – Божественна Літургія (з п'ятниці на суботу).

Гаразджа: подвійний ювілей церкви

28 серпня, в день престольного свята, з нагоди 25-річчя заснування парафії та 10-річчя освячення храму Успіння Пресвятої Богородиці у цьому селі, митрополит Михаїл очолив Літургію.

У проповіді високопреосвященний зазначив, що Божий дім – це не просто церковна споруда, де ми збираємося на службу. «Це місце особливої благодаті Святого Духа, яка „немічне уздоровлює і нестачу доповнює“», – пояснив владика. Саме тут ми найчастіше спілкуємося із Господом. Ми не бачимо цього контакту, але відчуваємо його. Бо якби не відчували, то не збудували б цей храм і не прийшли сьогодні сюди.

У Відправі взяли участь, зокрема, луцький районний та міський декани протоієрей Володимир Присяжнюк та Михайло Онишук, настоятель парафії протоієрей Андрій Мовчанюк, інше духовенство цих благочинь, голова райради Валентин Приходько, сільський голова Борис Горбатюк, помічник народного депутата України Олександр Пиза.

Під час Богослужіння о. Андрій та настоятель парафії с. Підгайці протоієрей Іван Гуреєв отримали чергові священнічі нагороди. Як зазвичай, благословенні грамоти вручено жертводавцям та активним парафіянам.

**У Сокиричах на Ківереччині
освячено дзвіницю**

Наш митрополит у неділю 3 вересня очолив Божественну Літургію у храмі Апостолів Петра й Павла в с. Сокиричі Ківерецького деканату та освятив новозбудовану дзвіницю.

У проповіді владика, привітавши парафіян із цією подією, побажав, аби «луцький дзвін допомагав у благовісті й апостольському служінні». Звучання дзвонів завжди закликає згадати про якусь важливу подію із духовного і повсякденного життя, зазначив високопреосвященний. Також нагадав, що саме дзвони закликали людей гуртуватися під час Майдану.

Разом із архієреєм, зокрема, молилися: декан протоієрей Іван Семенюк, настоятель парафії священник Євген Рудь, інше місцеве духовенство, сільський голова Євгенія Мацюк.

На завершення Відправи митрополит відзначив єпархіальними нагородами та благословенними грамотами жертводавців, активних парафіян.

Петропавлівську церкву в цьому селі засновано 4 грудня 1998 р. У жовтні 2006-го тоді ще єпископ Михаїл здійснив чин освячення Божого дому.

Ольга ВЕРЕМЧУК,
Світлина інформаційної служби єпархії

**В Угринові на Горохівщині
освятили новий храм**

Парафія Воздвиження хреста Господнього в с. Угринові Горохівського деканату спорудила ще одну церкву – на кладовищі. На честь Великомучениці Варвари її освятив митрополит Луцький і Волинський Михаїл та очолив тут Божественну Літургію. Торжество відбулося 10 вересня, у 14-ту неділю після П'ятдесятниці.

Спочатку то мала бути звичайна цвинтарна каплиця, але вона вийшла більшою, ніж планувалося. Кілька років Божий дім пустував, аж поки місцевий політик та підприємець Андрій Турак виділив кошти на капітальний ремонт зсередини. Так постав Свято-Варваринський храм.

Виголошуючи проповідь на завершення Служби Божої, архієрей зауважив, що це місце об'єднало два світи: людей, які живуть тут тілом і душею, і тих, хто живе тут лише тілом. Але Господь, люблячи людину, дає їй надію, що «незабута вона в своїх справах і в своєму бутті», – наголосує високопреосвященний.

Усе звершується в цьому світі за промислом Божим. Людина приходить у цей світ і відходить із нього за волею Божою. Господь як Даритель життя сподобив тебе прийти сюди для того, щоб ти виконав тут свою місію і залишив по собі пам'ять. «Якщо живеш по волі Божій, то і життя твоє не має закінчення», – переконаний керуючий єпархією. Всевишній продовжить твоє існування в іншому світі. Тому ті, що покинули нас, завжди залишаться живими перед Богом, у наших молитвах та у своїх ділах.

Із владику служили декани: горохівський – протоієрей Андрій Сидор, луцький районний – протоієрей Володимир Присяжнюк, настоятель громади священник Микола Серет й інше духовенство. Разом з усіма молився голова сільради Віталій Шпиль.

Православна громада в Угринові є однією з тих, котрі в 2014 р., з початком російської агресії, вийшли з Московського й увійшли в Київський Патріархат. На жаль, перехід не відбувся безболісно. Бажання парафіян не розділив настоятель, вирішивши залишитися в УПЦ (МП), у чому його підтримало кілька сімей. Вони почали використовувати для молитви будинок, у якому мешкав батюшка, проте який належить громаді Київського Патріархату. Тож конфлікту, судової тяганини оминати не вдалося.

Адепти ж «русского мира» не оминули можливості зробити з цього показову картинку для ЗМІ окупантів – представити суто майнову проблему як приклад «переслідування» УПЦ (МП). А тим часом суди всіх інстанцій вирішили справу на користь парафії Київського Патріархату, яка справедливо не бажає, щоб цю її хату використовували священники іншої юрисдикції.

Ольга ВЕРЕМЧУК, прот. Віталій СОБКО.
Світлина інформаційної служби єпархії